

Mystika všedního dne

Základ kázání: Izajáš 6, 3

Čtení: Skutky 17, 22-28

Milé sestry a bratři, dnes chci pohovořit o jednom impulsu, kterého jsem si začal nedávno všimnout. Zčásti za to může sbírka židovských chasidských vyprávění a z části kniha o sv. Ignáci z Loyoly.

V poslední týdnech jsem, jak to jen šlo jezdil do Nového Rychnova, kde restaurujeme s kamarády Trabanta. A mechanici, to jsou lidé hrubšího zrna, mluví dost zemitě a moc se s věcmi nepárou.

Jeden mi při tom opravování povídá: „Plní Bůh přání?“ Já říkám: „No, někdy se to tak děje.“ A on říká: „Já si přál teď zase naplnit 3 basy piva a nic. Takže ten tvůj Bůh je iluze... je to jen iluze kámo.“

Ta představa Boha jako plniče přání je přeci jen asi pořád živá. A nejen tahle představa, ale celá řada dalších.

Začínám to v tuhle chvíli považovat za velký úkol nás křesťanů - opravovat způsob, jakým se mluví o Bohu. Jak se mluví o tom, co Bůh je, jaký je, co chce, co dělá, kde se dá najít, kde nedá atp.

Já mu na to teda řekl jen, že má pravdu, že „tahle představa Boha je fakt jen iluze... kámo.“

A ten impuls, který s vámi chci sdílet je nabídka vidět Boha ve všem. Prof. Pavel Hošek má o tom na youtube skvělé povídání s názvem „Židovská mystika všedního dne.“

My lidé, ať už jsme v církvi nebo ne, máme za tím slovem Bůh nějakou představu. „Co to slovo Bůh znamená?“ je moje oblíbená otázka, kterou pokládám snoubencům na svatební přípravce.

A skoro vždycky dojdeme k překvapivému nedorozumění ohledně toho významu slova Bůh. Nejčastěji za tím vidí právě něco jako: nástroj k manipulaci s lidmi - neaktivní princip - hezká myšlenka ale realita je jinde - pro někoho pomoc, pro mě ne.

Přijde mi, že je to něco jako když si vystříhnete z tvrdého kartonu obrys krávy. Ten si vezmete do ruky, koukáte na louku a hledáte krávu, která vám přesně sedne do toho obrysu. Asi toho moc nenajdete že? No a podobně to je s Bohem a s naší představou o něm.

Bůh mi nedal 3 basy piva = žádný není, je to jen iluze.

Nechme být co není, a pojďme se soustředit na to, co je. Ta nabídka a výzva dnešního tématu je opuštění jednoho přesně zacíleného místa, kam se vždycky koukáme, když chceme najít Boha a přesunutí našeho hledáčku pro kontakt s Bohem na úplně všechno, jak to radí chasidští rabíni.

Chasidismus je židovské duchovní hnutí, které vzniklo na počátku 18. století v jihovýchodním Polsku a západní Ukrajině. Žili ve skromných, chudých podmínkách, často se živili obchodováním, a tak trávili hodně času na cestách v karpatských lesích.

Chasidská zbožnost se někdy označuje jako radostné přitakání životu, nebo mystika všedního dne. Jde o spiritualitu vystupňované duchovní vnímavosti. Chasidé se snaží ve všem spatřovat jiskérky božího světla.

V opravdové mystice nejde o to zavřít oči před světem, ponořit se do sebe a ve přítmí o samotě zkoumat jeskyni svého nitra. Naopak je o tom otevřít oči. Do široka se vystavit životu, světu, stvoření.

S tím se nese ta nabídka vnímat posvátno vždycky a ve všem. Ne jenom jeden den v týdnu, v neděli, v kostele. Nebo v Bibli, při modlitbě atp. ale prostě všude a vždycky. Každé místo je potenciálně hořícím keřem.

Ti chasidé opravdu mluví o tom, jak vnímají posvátno ve škrabání brambor, při vaření polévky nebo při tom, jak spolu na zahradě stloukají kurník. „Celá země je plná Boží slávy...“ Chcete-li, tak nejstručnější rada chasidů je - hledejte svatost v obyčejném.

Jak to říkal Pavel v prvním čtení: „Bůh... nebydlí v chrámech,

kteří lidé vystavěli... Bůh všechno učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat, a tak jej nalézt, a přece není od nikoho z nás daleko. Neboť v něm žijeme, pohybujeme se a jsme.“

Tedy ne chodit po světě s obrysem Boha z kartonu a čekat až se tam vejde – ale zahodit karton a koukat na to, co je, co vidíme, co prožíváme, s kým mluvíme atd. Mystika všedního dne vtahuje všechny činnosti i ty nejobyčejnější do světla, ve kterém je vidět jak září.

Ne snad, že by v kostele nebo synagóze Bůh nebyl. Jen pozor, abychom ho nepřestali hledat taky mimo tu budovu. Jeden ten chasidský příběh zní: Jeden rabín potkal u svých přátel malého chlapce. Řekl mu: „Chlapče, dám ti jeden krejcar, když mi řekneš, kde je Bůh?“ A chlapec mu odpověděl: „Rabi dám ti dva krejcare, když mi řekneš, kde není?“ Ten ho tedy přelstil.

Možná že jsme kdysi nějak přijali tu představu, že máme očekávat něco hodně zázračného, hlas z nebe, nebo oslnivé světlo či kdoví co. A možná jsme tak paradoxně zavřeli oči před projev posvátna.

Jeden ten rabín překládá Žalm 34 „Okuste a uzříte, že Hospodin je dobrý...“ jako „Hospodin je v dobru.“ To je on. Kdykoli někde zakoušíte dobro, tak si uvědomte, že je to boží. To je vůně posvátna. Všechno dobré, je místem setkání s Bohem.

Podobně to vyjadřuje 1 Janova 4, 12: „Boha nikdy nikdo neviděl, ale jestliže se milujeme navzájem, Bůh v nás zůstává a jeho láska v nás dosáhla svého cíle.“ Žádná rozestoupená nebesa, andělé s harfami, znamení na nebi... Bůh je ve vás, když se máte rádi, když má ten vztah mezi námi lidmi láskyplnou povahu.

Chasidská zbožnost je plná radosti ze života, zaostření na krásu všednosti a nenajdeme v ní třeba moc askeze, odříkání. Dokonce jeden rabín píše, že podle jeho přesvědčení budeme na posledním soudu vydávat počet z každého potěšení, které se nám nabízelo a my jsme ho odmítli.

Najdeme tam naopak velmi podstatné uvědomění, že urputná

náboženskost vede ke tvrdosti srdce. Svatá zuřivost je špatná vlastnost. Často právě lidé, kteří berou svou vlastní náboženskost křečovitě vážně, dodržovatelsky jako plnění příkazů jsou pak ti lidé, kteří vezmou meč a jdou zabít někoho, kdo to má jinak. To moc boží není.

My si to můžeme ukázat třeba na Ježíšově podobenství o marnotratném synu. Tam je přeci postava toho staršího bratra. Stalo se něco úžasného, že někdo, mimochodem jeho vlastní bratr byl tak dlouho pryč, že ho považovali za mrtvého se vrátil. Oslava, velká radost ze shledání. Starší bratr to sleduje s odporem, zkříží ruce, nepřijme pozvánku k radosti a urazí se... „vydání počtu z každého potěšení, které jsme odmítli.“ Žalm 133, 1: „Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratří žijí v lásce!“

Odmítání potěšení a dobra... jo, je to možnost, jak svůj život vést. Není to ovšem zaostření na dobro, na potěšení, to hledání svatosti je v takovém případě zaměřeno na tu krávy vystřiženou z kartonu, prostě na něco jiného než na živého Boha.

Věděli o tom autoři Bible, věděli to chasidé, pozorujeme o i dnes – přijde mi tedy, že je to obecně lidský sklon, si tu cestu k Bohu instantně ulehčit nějakou rychlou představou, kde ho pak fakt nenajdeme.

A pravá Bohoslužba není těch 45 minut tady v kostele ale celý život. Neděle dopoledne nemá být osamoceným ostrůvkem v moři všednosti. Pravá bohoslužba je celý život. Máme to napsané na dveřích kostela.

Když tedy chasidé radí nacházet Boha, to boží ve všem dobrém, krásném, co se děje... tak co pak bude bohoslužba? Jak jsme to říkali v minulých nedělích – no bude to „nějak se zapojit do Božího hospodářství, když jsme ty ovečky.“

Jako kdyby se posvátnost přetavila náboženství přetavila do lásky k bližnímu. Do lidské vzájemnosti. Na tu otázku, kde je Bůh? Chasidé odpovídají – nejenom, kde není? – ale Bůh je všude tam, kam ho pozveme. Tím místem Boží přítomnosti je lidské srdce a lidské společenství.

A jedno to chasidské vyprávění na závěr. „Žáci rabína ze Zločova se ho ptali: V talmudu stojí, že náš otec Abrahám naplnil celý zákon. Jak je to možné, když ještě žádný neměl? Rabi řekl: „Netřeba ničeho více než lásky k Bohu. Chceš něco udělat a vidíš, že to tvou lásku zmenší - věz, že to je hřích. Chceš něco udělat a vidíš, že to tvou lásku zmnoží - věz, že tvá vůle se shoduje s vůlí boží. Amen